

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

autorstwa Bartosza Wołodkiewicza

pt. *Ustanowienie jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór według Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012*

przygotowanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Karola Weitza (promotor) oraz dr. hab. Tadeusza Zembruskiego (promotor pomocniczy)

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest instytucja ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór w kształcie określonym przez rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.

Głównym założeniem pracy jest spojrzenie na instytucję ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór nie tylko z perspektywy jej unormowania w art. 26 rozporządzenia nr 1215/2012, lecz również funkcjonowania w postępowaniu cywilnym prowadzonym na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Przyjęcie takiej perspektywy umożliwia dostrzeżenie różnych wymiarów współstosowania prawa procesowego *forum* i europejskiego prawa procesowego cywilnego oraz będące jego konsekwencją problemy praktyczne. Celem rozprawy jest analiza istoty, unormowania i funkcjonowania ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór jako instytucji należącej do systemu europejskiego postępowania cywilnego. Do osiągnięcia celów pracy posłużyły metoda dogmatycznoprawna, historycznoprawna oraz prawnoporównawcza.

Rozprawa doktorska składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wprowadzeniem i zakończonych wnioskami. Rozdział pierwszy stanowi wprowadzenie do analizowanej problematyki. W szczególności przedstawiono w nim specyfikę *prorogatio fori tacita* na tle pojęcie jurysdykcji krajowej oraz relację właściwości sądu i jurysdykcji krajowej.

Rozdział drugi zawiera ustalenia teoretyczne w przedmiocie natury prawnej ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór. Analiza konstrukcji prawnych obowiązujących w porządkach prawnych pierwszych państw stron konwencji brukselskiej uwidoczniła podobieństwo między art. 18 konwencji brukselskiej a § 39 nZPO, co uzasadniało zbadanie stanowisk doktryny niemieckiej w przedmiocie natury prawnej *prorogatio fori tacita*. Poglądy doktryny niemieckiej skonfrontowano ze stanowiskiem doktryny austriackiej i szwajcarskiej. Przeprowadzone badania świadczą o złożonym charakterze ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór jako instytucji, która z jednej strony pozwala na realizację autonomii woli stron, a z drugiej wyklucza uwzględnienie braku jurysdykcji krajowej po podjęciu obrony przez pozwanego. W drugiej części tego rozdziału zajęto się zagadnieniem dogmatycznej kwalifikacji art. 26 rozporządzenia nr 1215/2012. Rozważania przebiegły od analizy warstwy normatywnej, stanowisk nauki prawa w przedmiocie zasady uzasadniającej przyznanie sądowi kompetencji do rozpoznania sprawy w razie

wdania się przez pozwanego w spór, do omówienia ewolucji poglądów Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W konkluzji odrzucano tezę o umownym charakterze *prorogatio fori tacita*.

W rozdziale trzecim omówiono zakres zastosowania art. 26 rozporządzenia nr 1215/2012 w kontekście czterech płaszczyzn stosowania rozporządzenia: terytorialnej, czasowej, przedmiotowej oraz podmiotowej. Pozwoliło to na przedstawienie reguł stosowania art. 26 na tle systemu norm jurysdykcyjnych rozporządzenia nr 1215/2012. Wśród kwestii szczegółowych podejmowanych w tej części na uwagę zasługuje zagadnienie znaczenia miejsca zamieszkania stron sporu dla stosowania art. 26 rozporządzenia nr 1215/2012. W toku rozważań opowiedziano się za poglądem, zgodnie z którym ustanowienie jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór według rozporządzenia nr 1215/2012 jest dopuszczalne niezależnie od miejsca zamieszkania stron postępowania.

W rozdziale czwartym przedstawiono kluczowe z perspektywy tematu pracy rozważania dotyczące procesowego mechanizmu ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór. Wyjaśniono znaczenie pojęcia „wdanie się w spór”, omówiono dopuszczalność pośredniego zakwestionowania jurysdykcji krajowej oraz określono chwilę, w której pozwany powinien najpóźniej zgłosić zarzut niewłaściwości międzynarodowej. Analiza poszczególnych elementów procesowego mechanizmu pozwoliła zintegrować art. 26 rozporządzenia nr 1215/2012 z rozwiązaniami prawa procesowego państw członkowskich, co wymagało rozważenia w sposób szczegółowy modyfikacji i ograniczeń w stosowaniu przepisów kodeksu w razie ustanowienia jurysdykcji krajowej przez wdanie się w spór.

W rozdziale piątym scharakteryzowano *prorogatio fori tacita* w systemie norm jurysdykcyjnych rozporządzenia nr 1215/2012. Umożliwiło to wykazanie współzależności między wdaniem się w spór a innymi instytucjami europejskiego prawa procesowego cywilnego. Z tego względu szczegółowo określono sposób ochrony słabszej strony stosunku pracy, ubezpieczeniowego oraz umów zawieranych z konsumentem w razie wdania się w spór. Analiza funkcji *prorogatio fori tacita* w systemie norm jurysdykcyjnych rozporządzenia nr 1215/2012 pozwoliła określić wzajemne relacje między trzema przepisami, w których prawodawca europejski użył pojęcia wdania się w spór: art. 26, art. 28 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1215/2012.